

ZOMBOR ÉS VIDÉKE.

POLITIKAI NAPILAP.

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
Kossuth-utca 155. szám. Gergurov-féle házban.
hova minden, a lap szellemi és anyagi részét illető köz-
lemények intézendők és minden díjak fizetendők.

A bácskai nemzeti párt hivatalos közlönye.
Megjelenik hetente a ünnepek utáni napok kivételével minden nap.
Felelős szerkesztő és kiadótulajdonos:
Dr. MOLNÁR GYULA.

Előfizetési árak:
Egész évre 12 ft. — Félévre 6 ft. — Negyedévre 3 ft.
Egy óra 1 ft. 20 kr.
Egyes szám ára 5 kr. a vasárnapi szám 10 kr.

TAVIRATOK.

A czár állapota.

Pétervár, okt. 31. (A „Z. és V.“ ered. távirata.) Sándor czár állapotáról tegnap este tíz órakor a következő orvosi jelentést adták ki: A vérköpés egész nap tartott s a czár hideg borzongást érzett. A test hőmérséklete 37-8°, az érverés 90, gyöngye. A lélegzés nehéz, az étvágy igen csekély; nagy gyöngeség mutatkozik, az oedema tetemesen terjedt.

Pétervár, okt. 31. (A „Z. és V.“ ered. távirata.) A czár állapotának rosszabbra fordulta itt nagy izgatottságot keltett.

Pétervár, okt. 31. (A „Z. és V.“ ered. távirata.) A „Journal de St. Pétersbourg“ írja: A rokonszenv bizonyosságai a külföldön forrón szeretett uralkodónk, a czár betegsége alkalmából egyre szaporodnak. E mindenfelől nyilvánuló bizonyosságokat mi kellően becsüljük és őszinte hálával fogadjuk. A rokonszenv megnyilatkozásai mint a német császár, a királyi hercegek és az egész hivatalos világ részvétele a berlini orosz nagykövetség isteni tiszteletén, a melyet a czár felgyógyulásáért tartottak, az államfők és kormányok képviseltetése a többi fővárosokban tartott isteni tiszteleteken, az angol kormányelnök utolsó beszéde, valamint a könyörgések, amelyeket mindenütt, minden hitfelekezet templomaiban mondtak, mindmegannyi hódolat a nagy békefejedelem irányában, akinek mielőbbi felgyógyulásáért a hit Oroszország a Mindenhatóhoz fohászokodik. Fájdalomunkhoz és imánkhoz esatlakozni, nem egyértelmű-e ez az összes népek szo-

lidarításának nyilvánulásával — a szilárd és jótékony békére való törekvésben?

Az irredenta Itália.

Trieszt, okt. 31. (A „Z. és V.“ ered. távirata.) Egész Isztriában nyugodtabb hangulat jut uralomra. A legutóbbi 24 órában nem jelentettek újabb incidenseket. A „L'Indipendente“ legutóbbi jelentései a piranói katonaság körében felmerült fegyelmetlenségről és nemzetiségi surlódásokról, melyek bécsi lapokban is felemlítettek, teljesen légből kapottak. Dr. Hochegger kerületi főnök helyébe kerületi biztosnak Schaffenbauer Neys helytartósági tanácsos és parenzoi kerületi főúr küldetett ki Giranola, a ki több éven állott e terület élén.

London, okt. 31. (A „Z. és V.“ ered. távirata.) A Reuter-ügynökségnek jelentik Tientisből: Hanneken kapitány Pekingbe utazott és a császár által fog fogadtatni, a ki meg akarja tudni a kínai hadsereg és hajóhad jelenlegi állapotát. Hanneken a császár elé memorandumot fog terjeszteni a hadseregnél és a hajóhadnál behozandó reformok iránt.

A China-Japáni háború

London, okt. 31. (A „Z. és V.“ ered. távirata.) A Reuter-ügynökségnek jelentik Yokotamából: A Kuliensing mellett kivívott győzelem után a japánok meghódították Antangot, hol 20 ágyut és számos fegyvert és töltevényeket találtak. Egy japán osztály Tatungkasba érkezett. Arra a hírre, hogy a kínai hajók elhagyták Wei-Hei-Wei-t, a japán hajóraj ismét üldözésükre indult.

Királyi vadászat.

Gödöllő, okt. 31. (A „Z. és V.“

ered. távirata.) Ő Felsége ma reggel 8 órakor a valkói erdőgondnokság kerületébe ment, a hol udvari vadászat lesz, melyre a gödöllői intelligentia köréből is többen hivatalosak.

Hajóösszeütközés a tengeren.

Fiume, okt. 31. (A „Z. és V.“ ered. távirata.) A „Venezia“ magyar gőzös Velenczéből idejövet éjjeli 1 órakor Pola közelében a brioni szigetcsoporthoz közel az „Arrigo“ nevű osztrák gőzössel. Ez utóbbi egy óra mulva elsüllyedt; előzőleg a kazánja felrobbant. Az elsüllyedt hajó legénységét a „Venezia“ vette fel s ide hozta Fiuméba. Az „Arrigo“ gőzös ugyanaz, mely tavaly a „Stefanie“ Adria gőzössel összeütközött és ez utóbbit elsüllyesztette.

Cholera Belgiumban.

Brüsszel, okt. 31. (A Z. és V. ered. táv.) A „Courier de Bruxelles“ jelentése szerint Lüttichben, Jupilleben és Herstalban újabb koleraesetek fordultak elő. Több beteg meghalt.

Salisbury beszéde.

Edinburg, okt. 31. Salisbury marquis tegnap beszédet mondott, amelyben Roseberynek a felsőház eltörlésére vonatkozó nyilatkozataira felelt. Roseberynek — mondá — nincs joga a referendumhoz apellálnia Rosebery indítványát az alsóház kétségkívül elfogadja, de a felsőház soha. Kétségtelen, hogy a nagy politikai kérdések eldöntése a nemzetet és birodalmat illeti meg. De Salisbury nem hiszi, hogy a nemzet hajlandó volna megdönteni a felső házat csak azért, hogy Írország a homerület megkapja.

Az osztrák képviselőházból.

Bécs, (A Z. és V. ered. táv.) A belügyminiszter törvényjavaslatot terjeszt elő, mely meghatározza, mily

Ki **nagy** választék és **olcsó** árak mellett akar **téli felöltőt** vásárolni, az jöjjön

Flesch Testvérek

ezéghez. Üzleti elvük: „**a csekély haszon nagy forgalom által kiegyenlítődet nyer.**“

Lapunk mai száma 3 oldalra terjed.

határidők alatt adandók be a fellebbezések a galicziai országos hatóság határozatai és rendeletei ellen. Wersersheim gróf honvédelmi miniszter válaszul Sokol interpellációjára a tanítókkal a fegyvergyakorlatoknál tanúsított bánásmód tárgyában és azt mondja, hogy nincs konstatalva, vajjon az illető panaszok a maguk rendes útján hoztak-e elő. A büntető javaslat folytatálagos általános tárgyalásnál az elnök közli, hogy Pernerstorfer képviselő indítványt terjesztett elő a napirendre térés esetleg a bizottsághoz való visszaküldés iránt. Az indítványok házszabályszerűleg támogatottak.

A spanyol kormányválság.

Madrid, okt. 31. (A Z. és V. ered. táv.) A kormány lemondása itt izgatottságot keltett. Néhány lap azt hiszi, hogy Sagasta a válság megoldásánál Gamaso intenziói szerint fog eljárni, de a személyekre vonatkozó közlések még időelöttiek.

Az áruló francia tiszt.

Páris, okt. 31. (A Z. és V. ered. táv.) A lapok jelentik, hogy egy francia tisztet tartóztattak le, kit más államok érdekében tűzött kémkedésben tetten értek.

Chinai ügyek.

London, okt. 31. (A Z. és V. ered. táv.) A reggeli lapok táviratot közölnek Shanghaiból, mely szerint rendeletileg megengedtetett, hogy a khinai kikötőbe rizst szállítsanak. Azonban azt hiszik, hogy az engedély későn jön és a rizshiány következtében a télen éhínségtől lehet tartani. Yeh és Weh tábornokokat lefokozták, mint-hogy a visszavonulásra kiadott parancsuk által ők okozták a ping-yang-i vereséget-

Bomba merénylet Milanóban.

Milanó, okt. 31. (A Z. és V. ered. táv.) Ma éjjeli 1 órakor 2 bomba robant fel két épület előtt, melyekben rendőrségi hivatalok vannak. A két épület és egy közszéki iskolai épület megsemmültek. Emberek nem sebesültek meg. A vizsgálatot megindították.

Országgyűlés

A képviselőház bizottságaiból.

(A „Z. és V.” távirati tudósítása.)

Bpest, okt. 31.

A képviselőház pénzügyi bizottsága Széll Kálmán előktele alatt ma ülést tartott a jövő évi állami költségvetésre vonatkozó általános jelentés tartalmának megállapítása tárgyában.

Az általános jelentés előadója, Hegedűs Sándor ismertetvén a költségvetési előirányzatot a bizottsági tárgyalások során történt változtatásokat, az általános jelentésben kifejeződének véli a tetemesen emelkedett kiadások jellegét, s azt hogy a kiadások rohamos emelkedése nagy óvatosságra és szigorra int a folyton támadó újabb igényekkel s követelésekkel szemben már azért is, mert a budget keretein kívül is jelentékeny kiadások fedezéséről kell gondoskodni s mert a legutóbbi időkben oly segélyforrások állottak rendelkezésre, melyekre a jövőben nem számíthatunk. A bevételeknél szülő hangsúlyozandónak véli az előirányzat teljesen realitást, de felemlítendőnek tartja azt is, hogy vannak máris jelenségek, melyek azt mutatják, hogy ott sem lehet kilátás a jövőben az előirányzatot annyira meghaladó föbbletekre mint eddig sőt egyes bevételi forrásoknál visszaesésekre is el lehetünk készülvén azon nehézségek folytán, melyekkel közzgazdasági életünk egyes ágai küzdenek.

Felemlítendőnek lennének továbbá a jelen-tésben az egyes adók s a szeszdó reformjára nézve a bizottsági tárgyalás során felmerült eszmék s a kormány részéről történt nyilatkozatok s az, hogy a valutareforma nézve bizalommal van a bizottság az iránt, hogy ez a reform minden zavar nélkül ke-

resztül lesz viláto s hogy a magyar állam rendelkezik azon aranymennységgel, mely az államjegyek reánk eső részének beváltásához szükséges, sőt ennél nagyobb készletekkel is bír. Végül abban concludálna a jelentés, hogy miután a költségvetés culturalis nemzetgazdasági s adminisztratív feladatainak a rendelkezésre álló erők csaknem teljes igénybevételével megfelel s miután az elvirányzat teljesen szilárd alapokra van fektetve a bizottság elfogadásra ajánlja azt a háznak.

Horánszky saját álláspontjának kifejtését a ház tanácskozásaira tartván fenn, elisméri, hogy a jelentésnek az előadó által vázolt tartalma megfelel a bizottsági tárgyalások folyamatának Széll elnök, Wekerle miniszter-elnök, Hetfy, Falk és Kráitz néhány megjegyzése után a bizottság hozzájárult ahhoz, hogy a jelentés az elnök által javasolt némi kiegészítésekkel az előadó előterjesztésének értelmében szerkesztessék.

Ezzel a költségvetés bizottsági tárgyalása teljesen befejeztetvén, elnök őszintén köszönetet mond a bizottság tagjainak azon kitartásért s buzgóságért, a mely lehetővé tette, hogy a költségvetés oly rövid idő alatt be volt tárgyalható. Hegedűs Sándor felemlítvén, hogy az elnök családi ünnepély folytán néhány napra el fog távozni, a bizottság nevében szerencsét és boldogságot kíván az elnök házassági frigyre lépő leányának. (Általános élénk helyeslés és éljenzés.)

Ezzel az ülés véget ért.

Politikai hírek.

A vég előtt. A kötelező polgári házasságot és a junkim-javaslatokat tudvalóleg már a legfelsőbb szentesítés alá terjesztették. Ezzel kapcsolatban most egy esti újság arról értesül, hogy a kormány nem engedti addig tárgyalásra a vallás szabad gyakorlatáról és a zsidó receptzióiról szóló törvényjavaslatokat, míg a király a szentesítés alá terjesztett javaslatokat nem szentesíti. Ugyancsak ez a lap arról értesül, hogy a kormány mindent elkövet arra, hogy hátralevő javaslatait a főrendiház elfogadja. Ez tetszik ki Szász Károlynak a főrendiház hármas bizottságában tegnap tett nyilatkozatából és Andrássy Aladár grófnak egy állítólagos kijelentéséből, amely szerint a gróf azt mondta, hogy nem fessegeti tovább a felekezetiélküliség kérdésében elfoglalt állás-

TÁRGZA.

A titkos szerekről.

Irta: Ifj. Kubiss Ágost.

Már ami azután a piros arcfestők különféle, gyakran pompás és nem egyszer kecses-tető elnevezését illeti, ennek felsorolásába nem bocsátkozom, (külömben sem tartozik a dolog lenyegéhez!) elég annyit megjegyeznem hogy ezek jegyzéke csaknem in finitum terjed.

A piros arcfestőkön kívül vannak azután fehérek is hasznalatban, részint azért, hogy általuk az élénken piros arc halványabbá tetes-sék, részint mert a halvány arc érdekesnek tartozik. (Mondják, hogy Rachel kisasszonynak, a híres művésznőnek, hírekapasában egy ily fehéritő arcfestő, „blanc de perles jeune Rachel” igen nagy szolgálatakat tett, melyet Moreau asszony, a „nouvea rouge ou l'imperatrice” és „creme de l'imperatrice” feltalálója, külön készített drága pénzben csak az ő számára s amely azon tulajdossággal bírt, hogy a barna embereknek este természetes és finom arcszint kölcsönzött).

A legkiválóbb, általánosn ösmert és leginkább hasznalatos fehér arcfestők a következők: a *kenyenyfóhé* (blanc p' Espagne), az

ólomfóhé [blanc de Saturne, (PbCO₃+Pb(OH)₂)] és *ónfóhé* (blanc o' Jupiter, blanc d' étain).

A *kenyenyfóhé* készítése, mit mondják, a XVIII. század elején még titok volt, mely Lermery vegyésznek sok pénz hozott be,

Örvendjen azonban a *kenyenyfóhé* bármennyire is általános elterjedésnek; használata még sem ajánlható, mert lógenyasavat (HNO₃) tartalmaz s ennélfogva huzamosabb hasznalat után a bőrt megtámadja; másrészt ártalmas az egészségre is.

Az *ólomfóhé* használata még meg a *kenyenyfóhé* hasznalatánál is veszedelmesebb, a mennyiben az egyenesen a test organismusára gyakorol hátrányos befolyást.

Ezen kívül mindkét szernek meg azon árnyoldala is van, hogy azokat a *kényőnég* megfeketíti. Már pedig ezen gáztól, sohasem ment azon légkör, melyben sok ember tartózkodik. Es így könnyen megtörténhetik, hogy az, aki a *kenyeny*, vagy *ólomfóhé* használata által hódításokat akar tenni, azon szerepet ölti magára, mely kigyányoltatását vonja maga után.

Az ártalmas fehéritőkönt kívül vannak azután *ártalmatlan* (nem fémekből előállított s sokkal kisebb fajsúlyllyal bíró) *féhé* arcfestők is ezek: a *zsírlap* [Stearit: (H₂ Mg₃ (Si₂ O₉))], a sálpátyor [Baryt: Ba SO₄], az iszapolt *kréta* [Ca SO₃] és agyag [Kaolin], a finom

keményítőliszt [C₁₂ H₂₀ O₁₀] az *alabasztrompor* [Ca SO₄ + 2H₂ O], a *csillám* [(K, H, Na)₄ (Al, Fe)₄ (Si O₄)] és az ugynevezett *keleti fehéritőpor*, mely a porcelancsiga egyik fajának házából, a legfinomabban törve porrá készítetik.

Mindazonáltal, épen a fémekből előállított és veszélyes szépítőszerek azok, melyek leginkább hasznalatban vannak, minthogy ezek a bőrnek sokkal szebb színt kölcsönöznek.

Tudvalevő azonban, hogy az ipar az emberek balgaságait az uton aknazza ki, melyen legtöbb hasznott zuhat, anélkül, hogy a további s bizony nem egy esetben szomorú következményekkel kevésbé is tördönek.

Hogy azonban az ugynevezett szépítőszerek hatányos voltát illetőleg mindenki általánossággban tájékozva legyen: legtöbbet az *ólomfóhé* hasznalatától kell tartanunk, amennyiben ennek használata után a baj csak lassan és észrevétlenül közeleg el.

Az *ólomfóhé* egyébiránt bosszuló hatását a testnek nem csak egyes részére, de szervi működésünknék ugyszólván egész tevékenységére kiterjeszti. Ellankasztja nevezetesen a érkék, megbenjíta a mozgásokat, de megrenjíti másrészt alapjában az összes idegtevékenységet is, lévén főleg az idegpontok azok, melyekre rontó befolyást közvetlenül gyakorol.

Pontját, ha látja, hogy a liberális akció e körül a kérdés körül fordul meg.

A képviselőház közigazgatási bizottsága november 5-én délelőtt 10 órakor ülést tart, melyben a vígszónaknak andadó költségről és a házközösségi intézmények a közigazgatási bíróságok elé utalásáról szóló törvényjavaslatokat fogja tárgyalni.

Koronaőr-választás. A képviselőház és főrendiház közelebb legfelsőbb kéziratú fölszólítást fog kapni arra, hogy az országgyűlés két háza együttesen tartandó ülésben válasszon a megüresedett helyre egy koronaőrt.

A törvényes kamatláb leszállítására vonatkozó törvényjavaslat, mint értesülünk, a korona előzetes jóváhagyásával már visszakerkezett az igazságügyminiszterhez. A képviselőház legközelebbi ülésén ennél fogva be is fogja a miniszter nyújtani ezt a törvényjavaslatot, a mely valószínűleg még a folyó év vége előtt parlamenti elintézés alá kerül.

A körmendi választás — tegnap — **Eötvös** Loránd báró közoktatásügyi minisztergyőzelmeivel végződött.

— A szavazás aránya következőleg alakult:

11 óra 40 perc	Eötvös	293	Bay	67
12 órakor	"	357	"	117
3 óra délután	"	924	"	355
5 " "	"	1204	"	487

Már délutántól kezdve minden pillanatban várták Bay visszalépését, mert Eötvösnek még sok párthive nem szavazott le. Délután fél 5-kor tényleg bekövekezett Bay **visszalépése**, mire dr. **Bárdossy** Jenő választási elnök báró **Eötvös Loránd miniszter** a **körmendi kerület országgyűlési képviselőjének** jelentette ki. Leadott összesen 1714 szavazatot, ebből **Eötvös** kapott 1208, **Bay** 506 szavazatot. A többség e szerint **702**.

— **A közjogi ellenzék tömörülése.** Az egyházipolitikai javaslatok letárgyalásával a közjogi ellenzék tagjai a követendő eljárásra nézve a fenfőleg differenciák nagyobb részben megszűntek, úgy, hogy remélhetőleg a közjogi ellenzék összes tagjai újlag egy pártkötelebbe fognak egyesülni. Nagy Gyula a függetlenségi párt volt tagja már is belépett a függetlenségi és 48-as pártba, azonkívül belépési szándékukat többen, különösen pedig Sturmman György és Uray Imre már is ki jelentették. Remélhető tehát, hogy Kossuth Ferenc haza térésével a függetlenségi és 48-as párt megerősödve fogja a további küzdelmet céljai érdekében folytathatni.

Halottak napján.

Az élők kegyelete ma felkeresi elhunyt kedveseinek sirhalmát, hogy meggyujtsa azokon az emlékezés mécsét, hogy a sirhalmokat a hála, a szeretet jeléül koszorúkkal borítsa el.

Kit életében szerettünk, kinek élete a mi boldogságunk előmozdítására, törekvéseink istápolására irányult, vagy a kinek élete nekünk kedves vala, azt halából, szeretetből szívesen felkeressük még haló porában is.

A gyermek szüleit, a szülők korán sirba szállt reményeiket, a hitvestárs hitvestársát, testvér testvért, rokon rokont és barát barátot látogat meg e napon a halottak csendes országában, s a szerető és hálás hátramaradottnak szíve megenyhül, ha el-sírta könnyeit annak sirhalmánál, kit csak egy boldogabb hazában remél viszontláthatni, ha szeretetének, reményességének társaul bírja meg a hitet. És ha halára, a megemlékezésre számot tarthat az, ki csak szűkebb körnek, családjának, rokonainak, barátainak volt javára, mignem pihenni tért, e halára, a megemlékezés és kegyelet adójára sokszor több joggal bír az, ki életében a haza, talán az egész emberiség javán munkálkodik.

A nemzetnek, tehát kötelessége, az emlékezés e nagy napján kegyelettel zárandokolni azoknak sirhatjához, kik a haza felvirágzásán, boldogulásán munkálkodaynak, mert hogy a költő szavával éljek:

Vagy nem méltó-e reá, hogy a haza?

Szívében hordozza annak emléket,

Ki a hazát szívében hordozá?

És a magyar nemzet le szokta évről-évre róni külsőségeket is e tartozását.

Ezrek és ezrek zárandokolnak a

nemzet halottainak sirhalmához, s talán a megszokottnál is inposánsabban fogta az idén az ország szívében, Budapestén ellepni a gyászolók sokassága a halottak csendes országát, a mikor először nyílik szemorú alkalmára arra, hogy újabb történetünk két legnagyobb alakjának a haza földjében nyugvó porait keresse fel.

Deák és Kossuth, kik nem ellenségek, csak ellenfelek valának, egyek voltak a haza iránt való szeretetben, a haza iránt való köteletségnek az idealizmusig való teljesítésében, legyenek egyek a hálás utódok szívében, szeretetében is.

Sirjaik közel fekszenek egymáshoz, bár életük java része egymástól távol folyt le, mintegy ezzel is jelezni akarván, hogy bármennyira is eltérők voltak viszonyaik, végcéljukban, a haza boldogítására való törekvéseikben egyek valának.

Legyen nekik, s mindazoknak, kik a hazáért éltek, haltak, csendes nyugodalmuk a haza földjében.

FYAGRA V.

Hírek

Lapunk mai száma a holnapi ünnepre való tekintettel nyolcz oldalon jelenik meg. Pénteken nem adunk lapot, s ugy legközelebbi számunk november 3-án, szombaton jelenik meg.

— **Előléptetések ezredünkben.**

Az idei novemberi előléptetések alkalmából hívt ezredünkben: a Lajos bádeni őrgófról neveztet 23. sz. cs. és kir. gyalogezredben a következő avancementok történtek: burghthali Zinner Ferenc I. oszt. százados őrnaggyá lett és a Frigyes Vilmos mecklenburg-streltzi nagyherceg 31. sz. cs. és kir. gyalogezredhez helyeztetett át; Stanger Adolf az 59. sz. gyalogezredben kinevezett II. oszt. százados a 23. sz. gyalogezredhez helyeztetett át; továbbá kinevezettek: Vranjes Miklós és felsőei Fischer Károly főhadnagyok II.

Más esetben pedig megszokta az ólomfehér támadni a gerincagyt is (de lehetne mondani, hogy a legtöbb esetben!) és ez által, nagyon természetes, megtámadja mindazon szerveket is, melyek a gerincagytól függnek.

Hogy azonban még világosabb képet adjam ezen általánosan jónak bizonyult (?) és közkedveltségnek mondhatatlanul örvendő szépitő-szer romboló hatásának, legyen elég felemlítenem: hogy használata után kevés idő múlva az epidermisz élettevékenysége, annak kigőzőlési módja elnyomatik, mit azután kétségtelenül nem követhet más, mint a finom hajsza-esszenciákban levő rendes cirkulációnak megszakadása, más szóval, egy abnormális állapot, melylyel a bőr ölmisztől őrít magára, majd bággyadta és ráncossá lesz, úgy, hogy a sápkóros arcról elég bizonyosan olvashatjuk le, az ólomfehér használata.

E veszály, de mondhatni inkább, mérgező karbonát hatása azonban nemcsak erre szorítkozik, mint hogy a rozsnaik természetében van, hogy folyton-folyvást rosszat is kell szűlnie. Azáltal tehát, hogy a bőr életműködése elnyomatik, testünk elhasznál részecskék, melyek különben a bőr hicaesájn kitarodonának, bőrműködés által újra felszívóznak és a belső körfor-gásba visszavitetnek. — Az élet a test felülről egészen elenyészik, az idegközpontokba

vonul vissza, és ezáltal a test szervezetének egész fiziológiai rendje megrendítettik.

Ebből kifolyólag azután legtöbbit az emésztés s ennél fogva a táplálás szenved. Már pedig, mikor a gyomor működése megzavaratik, mindegyik szerv oly veszélynek van kitéve, mely könnyen az élet megsemmisülését vonhatja maga után.

Ezen bajokhoz még azonfelül nem egyszer a fogak kihullása, a megkopaszodás, bőrkiütés és szempillák feldagadása szokott hozzájárulni.

Ezek tehát a híres szépitőszerek szomorú következményei!

Tudom: találkoznak egyesek, kik előadásomat talán nagyon is tulzottnak fogják tartani, pedig ha körültekinthetünk az életben elég példát láthatni állitások igazsága mellett.

A színészek például, kiknél az arcfestés a rendes napi teendőkhöz tartozik, frissességüket és egészségüket rendszerint már korán elvesztik. A szerves betegségek nagy része ezen körökben ugyszólván otthonos. Ki lehet számítani, hogy a színészek két tizedrésze idő előtt megöregszik. S hányszor találkoznak afféle művészszel, ki fiatal korában viruló egészséggel örvendett és 40 vagy 50 éves korában már sápadt, hervadt, ráncos és beesett arccal áll

előttünk. Mások meg már idő előtt kimulnak, és ezek még a szerencsések közé számíthatók, minthogy idősebb korukban gyakran a legborzasztóbb szenvedések várnak reájuk.

A nők pedig, a kik mindezt tudják, mégsem törődnek véle, hogy a szépitőszerekkel való visszaélést ők csak hasonló adóval fizethetik meg.

De hát mind hiába! — Kinek földi léte a tetszvágnyal más célt nem ismer, az kész az áldozatra is! Egyébiránt miért is ne? — Ede-seb a virulás egy pillanátig is, mint a lassu hervadás; szebb a frissen pattant rózsabimbó, ha a csipős szellő nemokára le is szakasztja, mint az ősz szelétől fakó szinbe játszó, de hosszabban élő árva rózsaszag!...

Ezek után már most még csak arra kívánok szorítkozni, — nehogy terjedelmesebben előadott és hosszabban fejtegetett tárgyam-geztével, a következmények egyszerű levonásánál következtetlenséggel vádoltassam: — mily éles ellentétben áll, a szépitőszereket illetőleg, higyveink bizalma, a valósággal szemben. Mert hiszen, ha a magasztos híreszteléseknek, (melyeknek szemtelenségét csak azok hiszékenysége mulja felül, a kik magukat tévútra vezet-etetni engedik), és azok nyilvános közönbetnek, állik a toillettek ugyszólván mondhatatlan mysté-

oszt. századosokká; Eibl Miksa és Kovács János hadnagyok főhadnagyká; Vassille-vits Fedor, Dindorfer Sándor, Wassitsch Gyula és Hettyey Árpád tiszteltestek hadnagyokká, végül dr. Tritsch Izsák II. oszt. ezredorvos I. oszt. ezredorvossá.

— **Kinevezés.** Ő felsége a király, Kovács Ferencz II. oszt. csendőrszázados, a zombori csendőrszázány parancsnokát I. osztályú századosná; Politzer Mór dr. bogo-jevai községi orvost, Pucsay György dr. sza-badkai gyakorló orvost, és Thurszky Pál dr. titeli járásorvost, tartalékos m. kir. honvéd főorvosokká nevezte ki.

— **Előléptetés.** Bezerédi Bezerédy István cs. és kir. huszár-főhadnagy, dr. Rá-tay József vármegyei nyug. főorvos veje, az idei novemberi előléptetések alkalmával szá-zadosná nevezetett ki.

— **A verbázi választó kerület egy küldöttsége** fog tisztelegni a napok-ban Hackenberger Ernőnél abból az alkal-mommal, hogy ő a surányi kerületben Pulsz-ky Ágost ellen fellépet. Mint halljuk ebben a küldöttségben több korcsmáros is részt vesz, a kik bizonyos kocsmákotok miatt nem epen kelemen emlékeznek volt kép-viselőjükré.

Kinevezés. Ő felsége a király Ribiczey Ádám pénzügyi titkárt és pénzügyigazgató helyettesét, aki a legutóbbi ideig a helybeli kir. pénzügyigazgatóságán működött, — a pénzügyi tanácsosi cím és jelleg díjmentes adományozása mellett lugosi pénzügyigaz-gatóvá nevezte ki.

— **A zombori Tóth Kálman-kör** igazgató választmánya október 31-én déli 12 órakor ülést tartott, melyen határozatba ment, hogy a műkedvelői szakszótly által oly nagy sikerrel előadott népszínművet „a tót leány”-t f. hó 3-án megismétlik feleereszben a zombori szegény gyermekek idei karácsonyfája másik feleereszben pedig a kör zongora-beszere-zési alapja javára. Reméljük, hogy a közönség most is zsufoiasig fogja megtölteni a szí-nházat, mi által nem csak élvezetes előadást fog végignézni, de a szegény gyermek karácsonyfáját is gazdagítani fogja.

Kinevezés. A pénzügyministerium ve-zetésével megbízott m. kir. ministerelnök Bayer Vilmos szabadkai kir. adóhivatali gyakornokot ideiglenes minőségű adótitzté ne-vezte ki.

Kinevezések. A m. kir. igazságügy-miniszter 1894. évi október hó 1-től kez-dődő hatálylaval előléptette: Hadzsits József szabadkai törvényszéki és Simonyi István bajai járásbíróisági telekkönyvvezetőket a XI. fize-tési osztály 1-5. fizetési fokozatába, Papp Jó-zsef topolyai járásbíróisági, Márkus Jozsef

ujvidéki tvszéki, Jójárt János (ujvidéki) tör-vényszéki és dr. Tripolszky János ó-becsei já-rásbíróisági aljegyzőket a XI. fizetési osztály 2-ik fizetési első fokozatába.

— **Az új sommás eljárás** e mai nappal életbe lép, s így a járásbíróiságok előtt ezental már nem lesz a fiskálisoknak módjában a prdtás meg a novella §§-aira hivatkozni allegataikban. A zombori ügyvédi kar ma folytatta is az új eljárás tanulmányo-zását, ugy a „Vadászkürt” szálló emeleti helyiségben, mint a „Csitaoncizában.” A „Vadászkürt” szállóban összegyülekezők con-stituáltak magukat, elnökül ügyvédi karunk egyik kiváló veteránját, Szilágyi Mór zom-bori ügyvédet választván elnökül, míg az előadói tisztelet eddig Strasser Lajos dr. és Paul Kálmán zombori ügyvédek teljesített. A conferenciák folytatva lesznek mindaddig, míg az egész új eljárás attanulmányozva nem lesz. A holnapj ünnepre való tekintettel a legközelebbi conferentia pénteken d. u. 6 órakor lesz megtartva.

— **Névváltoztatás.** Vukovits Ferencz bajai illetőségű ugyanottani lakos vezeték-nevén „Világos”-ra kért átváltoztatása bel-ügyministeri rendelettel megengedett.

— **Magyar hajózás.** A kereskedelmi minister által a magyar folyán- és tengeri hajózásról benyújtott törvényjavaslat szerint a fentartandó és teljesítendő hajójaratok kö-zött meg van nevezve a Baja és Apatin kö-zötti dunai járat, mely Bezdán és Mohács erítésével lehetőleg naponként, de legalább hat hónapon át személy- és áruszállítással összekötte oda és vissza teljesítendő.

— **Asszonyi perpatvar.** Lázár Iliáné és Vukovits Bárá egy házban laktak, mi termézetesebb tehát, mint hogy barátságban éltek, nem kevésbé természetes azonban az is, hogy e barátságok csakhamar czivódás lett a vége, s e czivódás közben azután Lázár Iliáné ugy vagta ököllel fejbe Vukovits Bárárt, hogy ez most visum reputummal ké-zében keres a bíróságilag megtorlást.

— **Szörnyű vég.** Ma délelőtt Török Károly zombori szoba-festő háza előtt a po-esolyaba fult annak a szürke lónak a párja, mely tavai hasonló módon mult ki a vilá-gból a szótjai utczában.

— **A legelő miatt** vesztet össze ma Radoszavlyevits Mladen zombori jómódu gazda Radoszavlyevits Szteván nevű rokoná-Val. Ez utóbbi behajította birkait egy kisse a Radoszavlyevits Mladen följdérs, s midőn a gazda rajta kapta a jogosulatlan legeltetőt, szóvta támadt közöttük, a minek hevében azután Radoszavlyevits Mladen egy bottal ugy talalta föbe kollintani Radoszavlyevits Sztevánt, hogy az menten összeesett. Álla-pota súlyosnak mondható.

— **Lámpa hiány.** Panasz küldetett be szerkesztőségünkhöz, hogy a külvárosok világítása még annyira sem haladt, hogy legalább az utcák keresztezésénél egy-egy lámpa szórna az amugy is nem valami vakító fényességet. Így konkrét esetet említve azt írjuk, hogy a Bánát külvárosban levő mag-tár és kistémető utcák sarkán a lámpát csak híreből ismerik, s ott az átjáró sem lévén teljesen biztos, az éjjel arra járó foly-tonosan a nyaktörés veszélyének van kiteve.

A kik végrehajótökrének. Minden tiszteltünk daczára, melylyel a végrehaj-tók közülatiszteletetmegérdemlők iránt visel-tünk, megis egy kicsit furcsának találjuk ugy első hallásra azt a hírt, hogy akadnak olyan átlampolgárok is, kik végrehajót ké-rnek. Pedig ugy van a dolog. A szabadkai ügyvédi kar, látva, hogy a szabadkai kir. já-rásbíróiságnál alkalmazva levő egy végrehajót a tetszaporodott teendőket ellátni nem ké-pes, az iránti folyamodott az igazságügymi-niszterhez, hogy a szabadkai járásbíróiság mellé még egy végrehajót állást rendszere-sítsen.

— **Postai csomagok visszaküldé-** se. A kereskedelemügyi miniszter a postai csomagok visszaküldésére vonatkozólag a föl-adókat által használt szabályellenes ragasztó-jegek érvénytelensége tárgyában elrendelte, hogy ha a csomagon és szállítólevelen oly raggyeket alkalmaznak, a melyen az illetők a postahivatalatok arra kérik, hogy „ha cim-zett a csomagot 30 nap alatt át nem veszi azt visszajelentés nélkül küldjek vissza”, ezt a megjegyzést töröljék, illetőleg, hogy azt a postakezelség folyamán nem létezőnek te-kintsék és a csomaggal a szabályok értelmé-ben járjanak el.

— **A honvédség kézi szerei.** A honvéd legénység szolgálati kötelezettsége-nek két évre kiterjesztése lehetővé tette, hogy a kiképzetetésre bevonuló újonczok, ugy, amint az a közös kadseregnél évtizedek óta történik, kézipénzlet látassanak el, mely-ből az illetők a szolgálatuk közben szükséges kézi szerezet beszerezni és törvényszab-ta hadkötelezettségük egész tartama alatt jókórban tartani, illetőleg kiegészíteni kötele-sek. A honvéd legénységnek az előbbeni rövid tényleges szolgálati kötelezettsége miatt egy évből többször bekövetkezett főlválta-sa nem engedte meg e rendszabály megvaló-sítását, ugy, hogy a honvédelmi miniszter kénytelen volt eddig az apró kézi szerezet a csapatok által igényelt mennyiségben a ruházati és fölszerelési hitel terhére besze-rezni s a tényleges szolgálatban folyton vál-takozó honvédséget ilyenekkel ellátni, a hasz-navehetlenné vált darabokat pedig kincstári költségen pótolni, ami annál is hátrányosabb-

riumainak titokszereit magukon megpróbálták, hinnünk lehetne: valóban bámulatra méltók volnának a szépitőszerek hatásai. De a való-ságban másként áll a dolog. A bajok, melyeket a szépitőszerek előidéznek sokkal nagyobbak, mint azok haszna. És ez többé-kevésbé ugyszólva az összes szépitőszerekre nézve áll. Mert hlszen azt csak mindenki tudja, hogy az em-berek balgaságára épített spekuláció minden időben a legjövendelmzőbb üzetek közé tarto-zott. És ép ugy van ez, a szépitőszerek gyár-tásával is. A lelketlen üzerek krajcárokkal, ga-rasokkal forintokat nyerneik és a jövődellel oly könnyű meg szaporja, hogy epen azon kell cso-gálkoznunk, hogy még többen nem adják ma-dukat a hasznos kereseti forrásra. Tágas isme-retek epen nem kívántatnak hozzá. Az egyetlen kellek a hazugságból áll s a ki ezt azután alapo-san érti, mester a neve és még talán millió-r is lehet.

Hogy azonban legalább némi utmutatás-sal is szolgáljak, — ha szavaim netalán a pusztában ordító szavai lennének, — tartózkodja-nak t. högymény különösen az **életőszerektől** (poudre épilatoure), melyekkel a haját és szőrt-azon helyekről, a hova az, az általános köz-vélemény szerint nem tartozik, vagy nem epen álló, eltakarítani igyekszének, másrészt azon szerektől, melyek **hajfertésre** használtatnak.

Mert e tekintetben még a látszólag talán leg-ártalmatlanabb szerek sem mindig veszélynel-kedjék.

Az ugynevezett **szőritej** példával (illatszeres vízzel vegyített benzoen tinktura) egészen ar-talmatlan szer: megtörténhetik azonban mégis, hogy a gyanta, mely a víz behatása követke-zében alkoholos oldatából lerakatik, a bőr lika-esait bedugja, és evdálha a bőr tevékenységét megakadályozza.

Másrészt pedig gyakran a legbizalmasabbjellegű nevek alatt a legveszedemesekben hatómérgek hoztatnak forgalomba.

Igy a szőritej neve alatt nem egyszer **ólom-cetből és vizből** készített vegyület árulta-tik, vagy **etelő szublimatum és lughatús mész-hydrát** [Ca (OH)₂]. Már pedig ezek a legvesze-demesekben ható mérgek sorába tartoznak.

Legyen azonban a sarlataneria meggye-gszer is olyannyira rajta, hogy a szépitőszereket minél nagyobb mennyiségben és különféle kivitelben szaporítsa, (amennyiben az illat-és szépitőszér gyárosok nagyon jól tudják, hogy az emberek semmi után sem kapkodnak na-gyobb hévvel, mint azon szerek után, melyek-kezeiket megtartani, bajaikat növelni, — és azokat, ha esetleg hiányzanak, előváraszolni vé-lük, mindazonáltal mégis, csak arra kell figyel-meztetnem a t. hölgyközönséget, hogy mind-

ezzen szerek használatától kivétel nélkül óriz-kejdkék.

A legutóbbi szépitőszér ugyis minden hatás nélküli, csak egyetlen biztos hatást nem tagad-hatunk meg tőle, ez sem azonban a vevő, de mindig az eladó javára történik.

Másrészt meg a szépitőszerek gyakran veszélyesek is s így hatással epen ellenkezője annak, ami szándékoltattuk.

A legutóbb ilyen szernek főcélja az, hogy a bőrt puhává tegye s üdeségt megtartsa, Megtörténik azonban igen gyakran, hogy e helyett a bőrt megtámadja és egy sereg, többé-kevésbé komoly következményt van maga után.

Az ember el akarná oszlatni arcáról a ráncokat, virágzóvá akarná tenni arcszínét, hajjal kívánna benőveszteni a megkopaszodott fej-bőrt, szóval, — megnazudolni akarná az öreg-séget, pedig azt nem lehet. Mert amennyire rövid, de édes az önánítás, oly végtelen keserű és hosszú a bánat. — A bőr a helyett, hogy rugékonyná és puhává lenne, durva és ránc-os marad; vagy még inkább eldurul. Az arc-ról a természetes rózsák letűnnek, az ajkak elhalványulnak, és e mellett az illető, ki a szé-pítőszerezet használta, még örülhet, ha a komolyabb következményektől ment marad.

Egyébiránt a sarlatanerianak minden drá-ga pénzen vásárolt és nem egyszer betegsége

nak mutatkozott, mert szükségessé tette a mozgósítás esetére megkívántató nagy mennyiségű kézi szernek már béke idején készletben tartását a raktárban, a hol pedig azoknak egy része a legóvatosabb gondozás mellett is hasznavehetetlenné vált.

— **A törvénykezés bélyeg- és illetékszabály módosítása** tárgyában alkotott 1894: XXVI. t.-cz. néhány nap múlva, november hó elsején, a sommás eljárással egyidejűleg életbe lépve, a pénzügyminiszter körrendelet útján részletesen megismertette a pénzügyi hatóságokkal a törvénynek ama lényeges rendelkezéseit, melyek által az illetékszabályok eddigi határozatai változást s a melyek gyakorlati alkalmazása körül esetleg kétélyek merülhetnek föl. Ha ennek daczára egyik-másik részletes kérdésre nézve különösen az első időben kétélyek merülhetnek föl, meghagyta a miniszter, hogy azok eloszlatása végett hozzá azonnal indokolt előterjesztés tétessék. Elvárja egyébként a miniszter az új törvénynek ugy a kísértárra, mint az adózó felekre nézve egyaránt szabatos végrehajtását s e végből mint különösen szem előtt trtandó mozzanatot hangsúlyozza, hogy a bélyeg- és illetékekre vonatkozó eddigi törvényeknek és szabályoknak mindazon rendelkezései, melyeket az új törvény különösen nem módosít, továbbra is érintetlenül érvényben maradnak.

— **Hatásköri bíróság.** A belügyminiszter, mint értesülünk, legközelebb törvényjavaslatot fog a képviselőház elő terjeszteni a hatásköri összeütöközésekkel keletkezett vitás kérdéseket eddig a minisztertanács döntötte el és pedig akkor is, ha a vitás kérdés nem közigazgatási hatóság és bíróság közt, hanem bíróság és bíróság (rendes és pénzügyi közigazgatási bíróság) közt merült föl. Közigazgatási bíróságról alkotandó törvény előreláthatólag tetemesen szaporítani fogja a hatásköri összeütöközések számát, minél fogva azoknak eddigi elintézési módja, mely a hatalmi körök egyensúlyát különben is sérti, nem tartható továbbra fenn. Szükségessé vált tehát a betervezése az említett törvényjavaslatnak, mely a közigazgatási bíróságokról alkotandó törvénnyel egyidejűleg fog életbe lépni.

— **A szeszmonopólium** célba vett életbeléptetésével kapcsolatban törvény által ki fog mondatni, mint tudva van, hogy csakis finomított, raffinált szesz vocsáható forgalomba. Az állam által a gyáraktól átveendő egész szeszmenyiség tehát finomítás alá kerül. A jelenleg fennálló szeszfinomítók nem fogják ezt a teendőt teljes mértékben elvégezhetni, a szeszmonopólium életbeléptetésével tehát az ország egyes részeiben, nevezetesen, mint értesülünk, Somogyban,

günkeket fizettet készítményei egészen föllesgek.

Ki arcának szépségét, testének üdeségét és kifejezésének bájait megkívánja ö-zni, erre nézve mi sem tanácsosabb, mint a *rendkívüli tisztaság, a szenvedélyek fékezése és az egészségnek folytonosan szemmel való tartást.*

Ezek a valódi és egyedüli szépségzőeszközök, melyek egyszerűsége legelőcsöbök is, mert mi be se kerülnek.

Minden csunya szebb, a mesterkélte csekélnél!

Egy halvány, de a mellett természetes arc bizonyára kedvesebb, egy mutatos, de jól kifent, csalagolt orcádnál.

Még sok mindent szóhetnek be előadásom keretében, elmondva azonban a lényegesebb pontokat, nem kívánok még tovább is tárgyamnál időzni.

A kik megértették szavaimat, azok bizonyára nem is fogják a célt szemük elől téveszteni.

Vége.

Mármarosmegyében és az erdélyi részekben új szeszfinomítók föllállítására van kilátásba veve.

— **Tengeri hajók építésének segélyezése.** A tengeri hajók építésének állami segélyben való részesítéséről szóló törvényjavaslatot, melynek közeli betervezését már említettük, ma nyújtotta be Lukács Béla kereskedelmi miniszter a képviselőháznak. A segély nagysága különböző s összeget annak arányában fog megállapítani, a mint a hajók részben vagy egészben épültek és szereltek fel belföldi anyagból. Azon hajóépítő vállalatok, melyek ezen törvény alapján az állami segélyt igénybe kívánják venni, kötelesek magukat a kereskedelemügyi miniszter által megállapított ellenőrzésnek alávetni. A tengeri hajók építésének segélyezésére fordítható s az egyes évek állami költségvetésében felveendő összeget a törvényhozás állapítja meg. Ezen czímen újabb törvényhozási intézkedés az állami költségvetés évenként 200,000 koronánál nagyobb összeggel meg nem terhelhető.

* **Ügyvédli irodában** vagy más helyütt irnoki állást keres egy a magyar, német és szerb nyelvet szóban és írásban bíró fiatal ember, kinek szép írása van, s aki egyszerűbb fogalmazásokat is elvégezní képes. Igényei szerények, címét pedig szívessegből szerkesztőségünk közli.

G S A R N O K.

A gyorsírásról.

Irta: **Horváth Vinczén.**

Nem kívánok aukszesissel élni, de bizvást mondhatom, hogy százakra, sőt ezrekre is megy már azoknak a száma, kik felvett tárgyamnak bölesókorától napjainkig hasábokat s nem egy esetben kötetekre terjedő munkákat is szántak.

De vajjon lehetne egy oly képtelen időközti, a mely alatt a sztenografia primitív alkotásából a legkötelesebb productum könnyedén öltözött, pár sorba foglaltni össze, mifőn nem egyes évek sorából, de az ő és legújabb kor között tova lebbent ezredéves korszakokról van szó? S hol az a nemzet, melynek annáleszeiben egy epokhalis s a gyakorlati életben mondhatatlan jelentőséget nyert találmány csak futólágosan volna érintve?

Hogy azonban visszatérjek főntebbi gondolatom fonalához: lettek volna bár a gyorsírásnak is még egyszer annyí apostolai, úgy gondolom, nem követek el hibát, ha azt pár szóban utjolg is figyelemre méltatom.

A gyorsírás a *magán- s mássallhangzók sajtárságsok jelölésén és az egyes szóképek úgy nyelvtani, mint mondattani, grafikai vagy meghatározott specialis rövidítések s egyszerűsítések elvén alapszik*: művészete pedig nem egyéb, mint azon ügyesség vagy képesség, mellyel a gondolat sebességével irhatunk.

Mint a kurzív a sztenografiai írás is a *magán és mássallhangzók összetételéből áll*. Csakhogy míg az előbbinek mássallhangzói és szóképei *határozatlanok* s tisztán az író egyéniségétől függők, emezé változtatlanok s jelezve: az egyenes vonal különböző variációiból, úgy mint cik-cakkokból, szögletekből, fél és egész körökből, kettős gyűrűkből és ellipszoidokból állanak.

A mi azután az *egyed magánhangzókat* illeti, ezek nagyon ritkán, vagy csak jelképek fejezettek ki. S a szerint, a mint képt mássallhangzót a *hanverzáltis egyenes irányban fűzünk egybe*, vagy az elsőt *emeljük*, az utóbbit *mélyítjük*, máskor pedig *öb-*

lősitjük, esetről-esetre *más-más hangzó olvasandó* a mássallhangzók között.

A gyorsírás azonban nagy betűket s sorvégi elválasztást nem ismer; címeknél, megszólításoknál egyszerű felkiáltó jelet használ; a részhangzás kedvéért igényelt „*ö-t*”, „*e-*”-vel s több esetben az „*u. ü, j,*” betűket csak egyszerűen „*i*” hangzóval helyettesíti.

Mi végül a gyorsírászi szótagolót illeti, ez is nagyban üt el a grammatikától, mert pl. e szavakat „*Mariska*”, „*szerelem*”, a sztenografia ilyképpen szótagolja: „*Maris-ka*”, „*szer-e-lem*”, amikor is a „*mar*” és „*szer*” fő-, a többiek pedig mellék-szótagoknak nevezetnek.

Mi végül a gyorsírászi szótagolást illeti, ez is nagyban üt el a grammatikától, mert pl. e szavakat „*Mariska*” és „*szer*” fő-, a többiek pedig mellék szótagoknak nevezetnek.

Hogy azonban a gyorsírásziat még találhatóbban jellemmezhessem, s egyben mindjárt fel legyen állítva a közötté, s közönséges írás közötti párhuzam, csak *Faulmann*-nak, egy kiváló német gyorsírónak szelleműd szavait kell idéznem, a ki e tekintetben a következőképpen nyilatkozott: „*A közönséges írás elégedett és igénytelen. Nem kíván egyéb lenni, mint általánosan érthető írás. Ellenben a gyorsírás nem olyan huszonöt fábáb legényből álló csapat, mely mindnyájunk rendelkezésére készen áll, sorban tanszéknyával, bakancsban. — Száz meg száz lenge szellem sikamlík le a rajzon hegyétől, egymásra bukfcenezve, keresztül-kasul gázolva, ide s tova szököldecselve, majd vastag, majd vékony, gömbölyű, születes s játszálalakokban, mint a víz tündérek a lígetben és erdő nyilásaiban, vagy hosszan elterűlve, mint a kinult balgöcsök csontvázai. S ezek a röpke alakok pedig a gondolat sebességével jöve, neki esnek a futamodó szónak és megragadják, hogy a közönséges írás számára lelánczozlják s ennek átszolgáltatásak.*”

Ezek után most már áttérhetek a gyorsírásziat történelmi részére.

(Folyt. köv.)

Közgazdaság.*)

A műtrágyák iránt gazdaközönségünknel mindinkább fokozódó érdeklődés s az abból folyó napról-napra növekvő kereslet velünk szemben is mind nagyobb és nagyobb igényekkel lép fel. Hogy ezen igényeknek nemcsak megfelelni, hanem úgy legyünk képesek megfelelni; hogy a gazdák: ezen maholnap nélkülözhetelenné váló cikket minél olcsóbban szerezhessék be, arra határozottuk el magunkat, hogy a műtrágyát már is alkalmazó gazdákkal szövetkezeti viszonyba lépünk. gyárunkat kibővítjük, s e végből alapötökénket felemeljük.

Halljuk és látjuk, hogy különösen földmívelési-, gazdasági viszonyaink főkép a földbirtokos és bérlő érdekében támogatásra szorulkan, s tudjuk, hogy e támogatást első sorban csak saját erejében, tehát önmagában találhatja meg az által, hogy minden eszközt megragad arra, hogy jövedelmét fokozhassa.

*) Az első szegedi cs. és kir. szab. műtrágya gyár részvénrtársaság jelentése.

A tudomány elméleti és a mi gyakorlati tapasztalataink ennek egyik hathatós eszközét egyebek között a műtrágyákban találjuk. Elodázhatlanul kényszerítenek a viszonyok arra, hogy kulturnövények termesztését és a szokásos termények bőséges termelhetőségéhez elengedhetlen intenzív műtrágyázást a gazdaságba bevigyük, hogy nagy termési hozadékot biztosítsunk az esetre is, ha egyébként a klimatikus vagy talaj viszonyok nem épen kedvezők.

Az 1894. év folyamán megejtett műtrágyázási kísérletek végre legyőzték azon kételyeket is, a melyek nálunk Magyarországon, daczára a Cseh, Morvaországban és Sziléziában, különösen Németországban évtizedek óta szerzett tapasztalatoknak gazdáinkat a műtrágyákkal szemben közönyössé tették; mert ma mársenki sem zárkozhatik el azon tény elől, hogy míg a Vág völgyében és a Dunán tuli megyékben, a hol a műtrágyázás már minden gazdaságba be van vezetve, az abnormis időjárási viszonyok daczára, igen kielégítő termési eredmények érettek el, addig a mi vidékeinken, s pedig nemcsak Temes- és Krassó-Szörényben, hanem az áldott talaju Bács-Bodrogh, Csongrád és Torontál, s annál inkább Csongrád, Békés és Aradmegyékben, csak némely szerencsés gazda, — s ilyen igen kevés számmal akadt, a ki dicsekedhetett kielégítő termési eredménnyel, és hogy e megyékben ezen szerencsések a kik mégis dicsekedhettek, legnagyobb részben azok voltak, kik műtrágyákat alkalmaztak, és az elért eredményeket ezek hatásának köszönhették.

De ha ez sem győzné meg egyik vagy másik kételkedőt, bármily bizalmatlansággal viseltetnék is a műtrágyákkal szemben, s bármennyire huny szemet a tények előtt is azon körülmény, hogy tudományos szempontból azok feltétlen szükségessége és rendkívüli hasznossága immár Európa szerte el van ismerve, azon körülmény továbbá, hogy a szakajtó az összes gazdasági egyesületek és maga a földművelésügyi kormányzat igen erélyes actióba lépett a műtrágyák érdekében, hogy a tudomány és a gyakorlat példái nyújtotta fegyverekkel egyaránt küzd a kételkedők ellen, s mindenkép oda hatni igyekszik, hogy a műtrágyák használata vételre jogosítja fel a részvényt. Előállítási ár alatt: a nyers anyagok beszerzési ára; a gyártási és igazgatási költségekkel értendő, ugy, hogy ha a mai piaci árakat vesszük alapul, így állana a példa:

Ma 1 métermázsa 16% oldható phosphor-savat tartalmazó superphosphat %-je 31—35 kr. 4-69 frtb. körül legalacsonyabb 31 kr. árt véve alapul 1 m. m. eszerint. Ha egyik részvényesünk venné meg tőlünk e superphosphatot az iit tervezett alapon, akkor azért már csak

4 frt 45 krt kellene fizetnie. E mellett tehát minden métermázsnál 51 krt takarítana meg, ami egyenlő

az általa befizetett részvénytőke biztos 100/0-os kamatozásának.

E példa egyenlően átváltható 20, 100 és 1000^m/m árrúra; mert 100 métermázsat 500 frtos részvényes igényelhet, de ez már 51 frttal venné olcsóbban az árut.

Ezen számvetést mai viszonyaink figyelembe vételével állítottuk fel; de természetes az, hogy minél nagyobb lesz a productiv és minthogy új részvényeseink mind vevők így a productió részvényesek száma arányában nő, annál csekélyebb a minden mm.-ra eső költség; minél nagyobb tőke áll rendelkezésünkre, annál jobban használhatjuk ki a nyers-áru piac áralakulatait, annál olcsóbban vehetjük meg ezeket, minél inkább nagyobbíthatjuk s terjeszthetjük gyártási képességünket, annál inkább csökkentjük az 1 mm. ára eső kiadásainkat úgy, hogy fenti számadási példa csakis a részvényes vevő javára nyerhet, minél szélesebb körre terjedjen ki, még a legelsőkönyösebb, a legelfogultabb gazdában is kell, hogy azon feltevést keltse, hogy ez nemcsak kalmár szellemből iníciált mozgalom, hanem realis alappal bíró s a gazdák érdekében teljesített actió, melyet egészen figyelmen kívül hagyni még sem ész-szerű!

De e mellett tudjuk azt is, hogy bármily előnyöket nyujtson a műtrágyák használata — azokat a gazdaközönség csak úgy veheti igénybe, ha ezen előnyök arányban állanak azon áldozatokkal, melyért megszereshetők, hanem csak úgy veheti ész-szerűen igénybe, ha nagyobb előnyöket képesek nyujtani, mint a hozott áldozatok.

Ezen tudatból indultunk ki akkor, a midőn elhatároztuk, hogy részvénytőkéinket szövetekezeti társulással mellett oly alapon emeljük fel, a melyen a gazdaközönség érdekeit a vállalat érdekeivel azonosítani tudjuk. Ezen közös alapot pedig úgy véljük elérhetni, hogy részvényeseinket oly kedvezményekre jogosítjuk, a minők csak az esetben nyujthatók, ha a részvényes egyszersmind fogyasztó is. Hiszen általános elv az, hogy legolcsóbban a termelő termel; mi tehát a fogyasztót, a gazdát termelővé óhajtjuk tenni az által, hogy részvényessé tesszük és mint részvényesnek gyártmányainkat előállítási árban adjuk el. — Erre nézve következő normatívumot állapítottuk meg.

Kibocsájtunk 100, 500 és 1000 frtos részvényeket. Minden 100 frtos részvény 20 métermázsa műtrágyának az előállítási árban kedvező változást, — tehát minél melegebben karoltatik fel az iit kifejtett eszme, minél több vevő lép e szövetekezeti társulásba, annál olcsóbb lesz a neki szükséges műtrágya. De részvényeseink az így élvezett előnyön túl még a nem részvényeseknek eladott, illetve a részvényeseknek nagyobb mennyiségben, mint a mennyit kedvezményes árban követelhet, elarusítandó áruk után el-

érendő tiszta haszonban is részesül osztlék ezimén.

Hogy pedig a gazdaközönség mint részvényes érdekeit mindenkép megvédhesse s hogy gyanu se férhessen ahhoz, hogy a nem vevő részvényesek, illetve azok, kik csak az osztlék kedvéért vettek részvényeket, az árak megállapításánál, mely mindenkor az igazgatóságnak képezi jogát, a részvényes vevők érdekeit sértetlenék, alapszabályainkat olykép óhajtjuk módosítani, hogy az igazgatóság tele részben kell, hogy oly részvényesekből álljon, kik egyszersmind vevők s az árkedvezményt feltétlenül igénybe veszik.

Nem hallgathatjuk el azt sem, hogy ez a terv eredményes keresztülvitele azon részvényesekre nézve is előnyvel jár, a kik csak tőkéjük kamatoztatása céljából szerezték a részvényeket a mennyiben biztos piacot s nagy fogyasztó közönséget biztosítana a vállalatnak s így ók a nagyobb tőkével elérhető osztlékban osztozkodhatnak az új részvényesekkel.

Midőn ezen elhatározásunkat Czimmel közöljük azon kérelemmel tesszük ezt, hogy tervünket pártfogolni s azt a gazdaközönséggel lehetőleg megismertetni s netáni észrevételeit és kívánalmait a kik ily alapon a kibocsájtandó részvényekből venni óhajtának, azon ismert gazdák neveinek felsorolása mellett velünk tudatni ne terheltecsék.

Törvényszéki csarnok.

Apatini ribillió.

Mult évi augusztusban a roncsoló toroklob Apatinban járványosan lépett fel s azért a belügyminister utasítására minden halottat halottaskocsin kellett a temetőbe szállítani. Ez a népek sehogy se tetszett s midőn szeptember hó 3-án Meilenner Károly torokgyiban elhalt kis fiát a halottaskocsin akarták a temetőbe szállítani, a gyászoló közönség a kirendelt csendőröket és rendőröket agyonveréssel fenyegette, mire a csendőrök és rendőrök a túlerőnek engedtek és Meilenner Károly gyermekét a temetőbe emberek vitték ki. Ma volt a végtárgyalás ez ügyben, minthogy azonban bizonyíték Meilenner Ferencz és 8 társa vádlottak ellen beszerezhető nem volt, a kir. törvényszék vádlottakat felmentette. Az ítéletben vádlottak és kir. ügyész megnyugodott.

A vármegye becsülete.

Szeberényi István apatini közjegyzőnek Bács-Bodrogh megye elleni ismeretes becsületsejtési ügyében november hó 5-én lesz a végtárgyalás.

Az ó-szivaczi ezüst forint gyártók.

Pavkov Szava, Sztojakov Tyutyin Gyuricza és Kalentics Gyoka ó-szivaczi lakosokt folyó hó 29-én a budapesti vizsgáló bíró rendelkezése folytán a budapesti ker. törvényszék fogházába kísértették fel.

Hirdetések

10143. szám.
tkvi 894.

Árverési hirdetményi kivonat.

A zombori kir. törvényszék, mint telekkönyvi hatóság közhírré teszi, hogy Hartman Löwenberger Katalin végrehajthatónak Löwenberger Boldizsár és társai végrehajtást szenvedő elleni birtok közösség megszüntetése s járulékaik iránti végrehajtási ügyében Neuman Jakab késedelmes vevő terhére és veszélyére a zombori kir. törvényszék (a zombori kir. járásbíró) területén lévő Ujszivác község határában fekvő az ujsziváci 194 számú tjkvben A. I. 1 sorsszám alatt felvett felerészben Stieb Erzsébet szül. Löwenberger Katalin, Löwenberger Jakab, Löwenberger Boldizsár, Löwenberger György, Löwenberger Zsuzsanna és felerészben Löwenberger Boldizsár nevével álló és erről B. 1—3 sorsszám alatt Hartman szül. Löwenberger Katalin, Löwenberger Jakab, Löwenberger Boldizsár, Löwenberger György, Löwenberger Zsuzsanna, kiskoru Stieb Erzsébet, kiskoru Stieb Zsuzsanna, kiskoru Stieb Zsófia nevével előjegyzett 204 helyrajzi számu 684 □ öl térnagyságu egész birtok készlete a rajta levő házra nézve 700 ft — krban ezennel megállapított kiküldési árban az árverés elrendelte és hogy a fennebb megjelölt ingatlan az 1894 évi november hó 23-k napján délelőtti 10 órakor az ujsziváci községházánál megtartandó nyilvános árverésen a megállapított kiküldési áron alól is eladattni fog.

Árverezni szándékozók tartoznak az ingatlan becsárának 10°/o-át készpénzben, vagy az 1881. LX. t.-cz. 42. §-ában jelzett árfolyammal számított és az 1881. évi november hó 1-én 3333. sz. a. kelt igazságügyminiszeri rendelet 8-ik §-ában kijelölt óvadékképes értékpapírban a kiküldött kezéhez letenni, avagy az 1881. L. X. t. cz. 170. §-a értelmében, a bánatpénznek a bíróságnál előleges elhelyezéséről kiállított szabályszerű elismervényt átszolgáltatni.

Kelt, Zomborban 1894. évi szeptemberhó 13-ik napján.

A zombori kir. törvényszék mint telekkönyvi hatóság.

Radány,

kir. tvszéki bíró.

Nélkülözhetlen minden hivatalban!

Jövő hó elején jelenik meg nagy 8-ad alakban 14 ivnyi terjedelemben a **Bácskai Naptár** mely magában foglalja bács megye összes tisztí czimtarát a katonai és egyházi hatóságokat. Bács megye jelesebb férfiaknak arcképesarnokával. A nagy mű bizományomban jelenik meg. Bolti ára 1 ft., vidékre 1 ft. 10 kr. beküldése mellett bérmentve küldetik meg.

Kollár József

könyv-, zenemű-, papír kereskedése és könyvkötészete
Z O M B O R B A N.

A **Bácskai Naptár** tartalom-jegyzéke:

A felséges uralkodóház.

Apatini, almási, bajai, hodsági, kulai, becsei, palánkai, topolyai, titeli, ujvidéki, zentai, zombori, zsabylai járás,

Zombor szab. kir. város tisztikara,

" " " " szakbizottságai,

Baja " " " tisztikara,

Ujvidék " " " "

Szabadka szab. kir. város tisztikarának segéd és kezelő személyzetének névjegyzéke,

Zenta rendezett tanácsú város tisztikarának névsora,

A zombori, szabadkai és ujvidéki kir. törvényszék és területéhez tartozó kir. járásbírók,

A zombori kir. pénzügyigazgatóság és a megye területén lévő m. kir. adóhivatalok tisztí névsora,

Esperes kerületek. Hitelemzők. Hittanárok,

Dunamelléki reform. egyházkerület,

A bácskai gör. kel. reform. egyházkerület,

Középiskolák tanártestülete,

Bács-Bodrogh vármegye területén lévő rom. kath. népiskolák tanítóinak névjegyzéke,

Bácskai szerb gör. kel. néptanítók,

Szabadkai 6-honvéd gyalogezred stb. stb.

524. sz.
b. u. 1894.

Árverési hirdetmény.

Alulirt bírósági végrehajtó az 1881. évi LX. t.-cz. 102. §-a értelmében ezennel közhírré teszi, hogy a zsabylai kir. járásbíró 1894. évi 2557. számú végzése következtében dr. Vojnovics Áron ó-becsei ügyvéd által képviselt Bács-tisza melléki takarékpénztár javára Apity Joeza és társai zsabylai lakosok ellen 200 ft — kr. s járulékaik erejéig fögnatosított kielégítési végrehajtás utján le s felül foglalt és 2005 ft — kr-ra becsült 1 hintó, széna, árpa, tégla, kocsi, lovak, s. a. t. álló ingóságok nyilvános árverésen eladattnak.

Mely árverésnek a zsabylai kir. bíróság 3303/1894 számú végzése folytán 200 ft tőkekövetelés, ennek 1894. évi ápril hó 25 napjától járó 6°/o kamatai és eddig összesen 43 ft 88 krban bírólilag már megállapított költségek erejéig az árverés alperesek lakásán leendő eszközösére **1894. évi novem. hó 3 napjának délelőtti 10 órája** határidőül kütuzetik és ahhoz a venni szándékozók oly megjegyzéssel hivatnak meg, hogy az érintett ingóságok az 1881. évi LX. t.-cz. 107. és 108. §-a értelmében készpénzfizetés mellett, a legtöbbet ígérőnek becsárán alul is el fognak adattni.

Kelt Zsablyán 1894. évi okt. hó 10 napján

Szagmeister Dániel

kir. bírósági végrehajtó

HARISNYAKÖTÖDE.

Téli és nyári harisnyák

fejelése 15 kr.

pamuttal 30—35 kr.

egész harisnyakötés 35 kr.

pamuttal 80 kr., 1 ft.

Kötésre elvállaltatik minden színű pamutban:

gyermek fejkötők, tricót derekak, Gamaschnik, alsó szoknyák, sálók, has és térdkötők, vadászharisnyák legszebb kivitelben.

Pamutban legnagyobb raktár.

Kézimunkákban meglepő választék.

Tisztelettel

Engel Mór.

Zombor, Kossuth-Lajos-utca.

Vidéki megrendelések legpontosabban eszközöltetnek.

HARISNYAKÖTÖDE.

Üzleti hirdetés.

Van szerencsém a n. é. közönség szives tudomására hozni, hogy Zomborban a fő-(Kossuth)-utczában levő

Klein Ede-féle üveg-, edény- és porcellán üzletet

megvettem, s azt a mai kor igényeihez képest a legdivatosabb s legjobb minőségű árukkal fogom újra felszerelni. Midőn ezt a mélyen tisztelt közönség szives tudomására hozom, egyszersmind bátorodom fölkérni, hogy üzletemet nagybecsű látogatásával megtisztelni sziveskedjék.

Különösen ajánlom divatos függő-lámpa és majolika-disztrgyaimat, terracotta- és sydrolit-figuráimat, china-ezüst edényeimet s francia baccarat-ivó-készleteimet.

Az üvegkereskedés szakmájába vágó mindennemű üvegezést, templomépület, kirakat-tábla és képkeretek elkészítését a legrövidebb idő alatt pontos kivitelben elvállalom.

Miután én cégtársa vagyok a farkasvölgyi világhírű üvegtáblagyárnak, abban a kellemes helyzetben vagyok, hogy a legjobb minőségű és legolcsóbb üvegtáblával szolgálhatom ki t. vevőimet.

Üzletemet a n. é. közönség szives pártfogásába ajánlva maradtam

kitünő tisztelettel

Pock László.